

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิก สหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษารูปแบบ การทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรผู้เป็นและไม่เป็นสมาชิก ศึกษาเปรียบเทียบระดับความ ยั่งยืนในการทำการเกษตรและศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของ เกษตรกรผู้ที่เป็นและไม่เป็นสมาชิก

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรยั่งยืนแม่ทา จำนวน 31 คน และเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา แต่ทำการเกษตรอยู่ในเขตตำบลแม่ทา จำนวน 31 คน รวม 62 คน โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวม ข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของเกษตรกร แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำ การเกษตรของเกษตรกร แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความยั่งยืนในการทำการเกษตรและปัญหาใน การทำการเกษตรรวมทั้งข้อเสนอแนะ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อีกทั้งยังได้เปรียบเทียบ ความยั่งยืนของเกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิก โดยการหาค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ยความยั่งยืน ระหว่างกลุ่มด้วย t - test

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 64.51 กลุ่มอายุของ เกษตรกรที่มากที่สุดอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.38 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษา ระดับชั้น ป.4 คิดเป็นร้อยละ 70.97 การนับถือศาสนา เกษตรกรร้อยละ 100.00 นับถือศาสนาพุทธ ไม่มีศาสนาอื่นเลย เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 87.10 เกษตรกรส่วนใหญ่มี สมาชิกในครัวเรือน 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 54.84 โดยสมาชิกที่เป็นแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่ อยู่ที่ 1 - 2 คน คิดเป็นร้อยละ 54.84 เกษตรกรส่วนใหญ่มีสภาพการถือครองที่ดิน 1 – 5 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 67.74 ส่วนใหญ่มีเกษตรกรมีรายได้มาจากการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์และรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 54.84 โดยส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 – 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 54.83 มีการกู้ เงินถึงร้อยละ 87.10 ส่วนมากใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 40.74 รายจ่าย

ส่วนมากหมดไปกับการลงทุนภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 96.77 เกษตรกรส่วนมากไม่มีตำแหน่งทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 64.51 มีการเข้าเป็นสมาชิก ธกส. ถึงร้อยละ 77.42

เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยังยืนแม่ทา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.84 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.06 ส่วนมากเกษตรกรจบการศึกษาระดับชั้น ป.4 คิดเป็นร้อยละ 67.75 เกษตรกรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่เกษตรกรมีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 90.32 เกษตรกรส่วนมากมีสมาชิกในครัวเรือน 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 51.61 เกษตรกรส่วนใหญ่ถือครองที่ดิน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 61.29 รายได้ส่วนใหญ่ของเกษตรกรมาจากการปลูกพืช คิดเป็นร้อยละ 70.96 ส่วนใหญ่เกษตรกรมีรายได้อยู่ระหว่าง 30,001-60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.29 เกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินถึงร้อยละ 83.87 โดยส่วนใหญ่กู้จากกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 57.69 ส่วนใหญ่ใช้จ่ายกับการลงทุนภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 70.97 ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่มีตำแหน่งทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 74.19 และเข้าเป็นสมาชิกของ ธกส. คิดเป็นร้อยละ 90.32

การทำกรเกษตรของเกษตรกร

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยังยืนแม่ทา ส่วนใหญ่มีพื้นที่สวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 70.97 ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ของที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 80.65 เกษตรกรส่วนใหญ่มีสิทธิ์ในที่ดินทำกินตลอดไป คิดเป็นร้อยละ 100.00 เกษตรกรส่วนใหญ่มีรูปแบบสวนแบบปลูกพืชชนิดเดียว คิดเป็นร้อยละ 54.84 โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำสวน 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.02 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำฝนเป็นแหล่งน้ำในการทำสวน คิดเป็นร้อยละ 61.29 ส่วนใหญ่มีการกำจัดวัชพืช 1-2 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 80.65 ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร้อยละ 51.16 โดยเป็นปุ๋ยคอก คิดเป็นร้อยละ 32.26 ของเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรมักจะใช้ปุ๋ยคอกกับพืชทุกชนิดที่ปลูก คิดเป็นร้อยละ 40 ของเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยคอก นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยหมักร่วมกับปุ๋ยคอกกับพืชทุกชนิดที่ปลูกถึงร้อยละ 66.67 ของเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยหมักร่วมกับปุ๋ยคอก ส่วนเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมดใช้กับข้าวโพดฝักอ่อน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ปุ๋ยเคมีที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นสูตร 46-0-0 ร่วมกับ 16-20-0 คิดเป็นร้อยละ 35.48 เกษตรกรไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ค่าใช้จ่ายส่วนมากหมดไปกับค่าไถพรวน ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ร้อยละ 41.93 ส่วนใหญ่เป็นจำนวนเงิน 1,000-5,000 และ 5,001-10,000 บาท โดยผลผลิตที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรส่วนใหญ่มาจากข้าวโพดฝักอ่อนและวุ้นเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 12.89 เกษตรกรมีแนวโน้มของผลผลิต

สม่ำเสมอร้อยละ 83.87 ส่วนใหญ่มีวิธีการจำหน่ายผลผลิตโดยจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.29

เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทาส่วนมากมีพื้นที่สวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 80.64 โดยร้อยละ 87.10 ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินแต่เกษตรกรสามารถรองที่ดินต่อไปในอนาคตตลอดไปถึงร้อยละ 96.77 รูปแบบสวนของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นการปลูกพืชชนิดเดียว ร้อยละ 77.42 เกษตรกรร้อยละ 32.26 มีประสบการณ์ในการทำสวน 21-25 ปี ส่วนใหญ่ใช้น้ำฝนเป็นแหล่งน้ำในการทำเกษตร มีการกำจัดวัชพืช 3-4 ครั้งต่อปีคิดเป็นร้อยละ 41.94 ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมีร้อยละ 80.65 ที่เหลือร้อยละ 19.35 ใช้ปุ๋ยคอก โดยส่วนใหญ่ใช้กับลำไยและมะม่วงร้อยละ 49.90 ไม่มีการใช้ปุ๋ยหมักร่วมกับปุ๋ยคอก พืชที่ใช้ปุ๋ยเคมีส่วนใหญ่เป็นข้าวโพดอย่างเดียวกคิดเป็นร้อยละ 60.00 สูตรปุ๋ยที่เกษตรกรที่นิยมใช้คือ สูตร 46-0-0 ร่วมกับสูตร 16-20-0 คิดเป็นร้อยละ 70.96 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ส่วนเรื่องของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตของเกษตรกรนั้นส่วนใหญ่หมดไปกับค่าไถพรวนดิน และปุ๋ยเคมี โดยค่าใช้จ่ายของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.38 ผลผลิตที่สร้างรายได้ให้เกษตรกรส่วนใหญ่คือ ข้าวโพด คิดเป็นร้อยละ 48.38 เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสม่ำเสมอของผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 58.07 แต่น้อยกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิก วิธีการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรก็คือร้อยละ 96.77 จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง

ระดับความยั่งยืนในการทำเกษตร

ปัญหาที่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทาสามารถแก้ไขได้มากซึ่งทำให้ระดับความยั่งยืนสูง ได้แก่ ปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีค่าเฉลี่ย 2.77 ปัญหาเรื่องความต้องการมีทายาทสืบต่อ มีค่าเฉลี่ย 2.84 ปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงาน มีค่าเฉลี่ย 2.77 ปัญหาเรื่องค่าจ้างแรงงานสูง มีค่าเฉลี่ย 2.77 ปัญหาเรื่องการขาดน้ำ มีค่าเฉลี่ย 2.61 ปัญหาเรื่องการระบาดของโรคและแมลง มีค่าเฉลี่ย 2.84 ปัญหาเรื่องความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 2.97 ปัญหาเรื่องความสม่ำเสมอของผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 2.61 และปัญหาเรื่องเกิดการเจ็บป่วย มีค่าเฉลี่ย 2.87 ปัญหาที่เกษตรกรแก้ไขได้ปานกลาง ได้แก่ ปัญหาเรื่องการมีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน มีค่าเฉลี่ย 1.74 ปัญหาเรื่องการขาดเงินทุน มีค่าเฉลี่ย 2.13 ปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตแพง มีค่าเฉลี่ย 1.94 ส่วนปัญหาที่เกษตรกรสามารถแก้ไขได้น้อยทำให้ระดับความยั่งยืนต่ำนั้นไม่มี

ปัญหาที่เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทาสามารถแก้ไขได้มากซึ่งทำให้ความยั่งยืนสูงนั้นไม่มี ปัญหาที่เกษตรกรสามารถแก้ไขได้ปานกลางซึ่งส่งผลให้ระดับความยั่งยืนปานกลางนั้น ได้แก่ ปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีค่าเฉลี่ย 1.84 ปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงาน มีค่าเฉลี่ย 1.65 ปัญหาเรื่องค่าจ้างแรงงานสูง มีค่าเฉลี่ย 1.74 ปัญหาเรื่องการขาดน้ำ

เพื่อใช้ในการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 2.03 ปัญหาเรื่องการขาดเงินทุน มีค่าเฉลี่ย 1.55 ปัญหาเรื่องความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 1.74 และปัญหาเรื่องการเจ็บป่วย มีค่าเฉลี่ย 2.00 ปัญหาที่เกษตรกรสามารถแก้ไขได้น้อยซึ่งส่งผลให้ระดับความยั่งยืนต่ำ ได้แก่ ปัญหาเรื่องการมีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน มีค่าเฉลี่ย 1.10 ปัญหาเรื่องความต้องการมีทายาทสืบต่อ มีค่าเฉลี่ย 1.42 ปัญหาเรื่องการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช มีค่าเฉลี่ย 1.39 ปัญหาเรื่องความสม่ำเสมอของผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 1.42 และปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตมีราคาสูง มีค่าเฉลี่ย 1.61

การเปรียบเทียบความยั่งยืนในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า t-test จากค่าเฉลี่ยระดับความยั่งยืนของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม พบว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับความยั่งยืนที่แตกต่างกัน พบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกมีค่าเฉลี่ยระดับความยั่งยืนสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิก โดยคำนวณค่า t ได้เท่ากับ 5.438 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวอย่างการทำการเกษตรของเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทาในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม พบว่าเกษตรกรมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศและพยายามที่จะรักษาสมดุลของระบบนิเวศ เช่น การไม่ใช้สารกำจัดแมลงเพราะคิดว่าแมลงจะจัดการกันเองโดยธรรมชาติ ในเรื่องของแนวคิดเกี่ยวกับฟัซดินเอง พบว่าเกษตรกรสามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยจากภายนอกมากนัก ในเรื่องของแนวคิดเกี่ยวกับรายได้ พบว่าเกษตรกรพอใจที่มีรายได้น้อยแต่รายจ่ายก็น้อยทำให้อยู่ได้แบบพอเพียง ในเรื่องของการจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรมีสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทาช่วยเหลือ ติดต่อ และหาตลาดรองรับ รวมถึงต่อรองกับพ่อค้าให้เกษตรกรในเรื่องของรูปแบบการทำการเกษตร พบว่าเกษตรกรมีการปลูกพืชหลายชนิดผสมกัน และมีกิจกรรมการเกษตรอยู่ในบริเวณบ้านที่อยู่อาศัย ในเรื่องของหนี้สิน พบว่าหนี้สินนั้นมีจำนวนน้อย ในเรื่องของแนวทางการทำการเกษตรในอนาคต พบว่าเกษตรกรมั่นใจว่าบุตรจะเป็นผู้สืบทอดพร้อมกับยึดเป็นแนวทางและเผยแพร่ให้กับผู้อื่น

สำหรับเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทามีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ในเรื่องของแนวความคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม มีการใช้สารเคมีโดยไม่มีการคำนึงถึงความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ ในเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับการฟัซดินเอง ทุกอย่างพึ่งพาจากปัจจัยภายนอกไร่นา ในเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับรายได้ เกษตรกรต้องการรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมากเพื่อใช้หนี้สินที่กู้มาจากแหล่งต่าง ๆ ในเรื่องของการจำหน่ายผลผลิตมีเพียงการจำหน่ายด้วยตนเองโดยไม่ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรใด ๆ ในเรื่องของรูปแบบการทำการเกษตร

มักจะปลูกพืชเชิงเดี่ยว และมีกิจกรรมการเกษตรในไร่นาที่แยกออกจากที่อยู่อาศัย ต้องอาศัยการเดินทาง ในเรื่องของหนี้สินมักจะมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก เรื่องสุดท้ายเป็นเรื่องของแนวทางในการทำการเกษตรในอนาคต บุตรหลานของเกษตรกรมักจะเข้าไปทำงานทำในตัวเมืองจึงมักประสบปัญหาเรื่องการขาดทายาทในการสืบต่อ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทาส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ ส่วนเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องปริมาณผลผลิตตกต่ำ สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกร เกษตรกรที่เป็นสมาชิกมีข้อเสนอแนะในเรื่องของอยากให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรและอยากให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการรวมกลุ่ม อีกทั้งอยากให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาส่งเสริมในเรื่องของการผลิตรวมทั้งประกันราคาผลผลิต สำหรับเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกนั้นมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องการให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันจำหน่ายผลผลิตเองโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และอยากให้มีตลาดกลางที่จำหน่ายปัจจัยการผลิตและตลาดนัดสัตว์ในเขตตำบลแม่ทา

อภิปรายผล

การทำการเกษตรของเกษตรกร

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทานั้นมีจำนวนของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน โดยมีรูปแบบเป็นเกษตรผสมผสานและวนเกษตรและมีกิจกรรมการเกษตรอยู่ในบริเวณบ้านที่อยู่อาศัยแตกต่างกับเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกซึ่งมีกิจกรรมการเกษตรในไร่นาที่แยกออกจากที่อยู่อาศัย ต้องอาศัยการเดินทาง (จากตัวอย่างเกษตรกรทั้ง 6 ราย) เมื่อเทียบสัดส่วนกับเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกแล้วนั้นพบว่า เกษตรกรที่ทำการเกษตรยั่งยืนมีสัดส่วนน้อยกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิก อีกทั้งปริมาณการใช้สารเคมีนั้นก็ยิ่งมีปริมาณที่มากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิก แต่เมื่อกล่าวถึงรายได้ของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์มีรายได้ต่อปีโดยเฉลี่ยมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์นั้นไม่มีความกดดันในเรื่องของรายได้มากนัก เนื่องจากมีหนี้สินไม่มาก เหตุที่หนี้สินไม่มากนั้นเนื่องจากเกษตรกรมีแหล่งเงินกู้ส่วนใหญ่คือ กองทุนหมู่บ้าน ซึ่งไม่สามารถกู้ได้มากนัก นอกจากนี้รายจ่ายเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตก็อยู่ในช่วงที่ต่ำกว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิก ต่างจากเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ซึ่งต้องพยายามขายผลผลิตให้ได้เป็นจำนวนเงินมากที่สุดเพื่อชดเชยหนี้สินที่กู้มาลงทุนในภาคเกษตร โดยเกษตรกรส่วนมากก็ใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนเช่นเดียวกัน แต่สัดส่วนของการกู้จาก ชกส.

นั้นมีมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ อีกทั้งรายจ่ายเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตก็มีแนวโน้มที่สูงกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์อีกด้วย สารเคมีและปุ๋ยเคมีที่เกษตรกรนิยมใช้ก็มีแนวโน้มที่จะปรับราคาสูงขึ้นทุกปี เมื่อกล่าวถึงพืชที่เกษตรกรนิยมปลูกนั้นพบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่นิยมปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน เช่น ข้าวโพดฝักอ่อนร่วมกับไม้ผล ผักปลอดสารพิษร่วมกับข้าวโพด เป็นต้น บางรายก็มีการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วย แตกต่างจากเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกซึ่งนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว คือ ข้าวโพด ซึ่งผลผลิตที่กล่าวมานี้เป็นผลผลิตที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ เมื่อกล่าวถึงความสม่ำเสมอของผลผลิต เกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีความสม่ำเสมอของผลผลิต แต่เมื่อเทียบเป็นสัดส่วนแล้ว เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์มีความสม่ำเสมอของผลผลิตในสัดส่วนที่มากกว่า ในเรื่องของการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรนั้น เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยังยื่นแม่ทาได้รับความช่วยเหลือจากสหกรณ์ ในเรื่องของการจำหน่ายผลผลิตโดยสหกรณ์สามารถเป็นตัวกลางในการต่อรองและติดต่อกับตลาด นับว่าเป็นข้อดีของการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ซึ่งแตกต่างจากเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกที่ต้องอาศัยความสามารถของตนเองในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางและหาตลาดรองรับผลผลิตของตน ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยังยื่นแม่ทาประสบนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่เป็นสมาชิกมักจะประสบปัญหาในเรื่องของราคาผลผลิตตกต่ำแต่เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกมักจะประสบปัญหาในเรื่องของปริมาณผลผลิตตกต่ำ ข้อเสนอแนะที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มต้องการนั้น อยากให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการรวมกลุ่มเกษตรกรและรับประกันราคาผลผลิต อีกทั้งอยากให้รัฐเข้ามาส่งเสริมเรื่องมาตรฐานการผลิตและอยากให้มิตตลาดกลางที่จำหน่ายปัจจัยการผลิตในราคายุติธรรมให้กับเกษตรกรในพื้นที่

ความยั่งยืนในการทำการเกษตร

ปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อความยั่งยืนของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการมีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน โดยเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ปานกลาง แต่เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้น้อย แต่เมื่อสอบถามเกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนมากจะให้คำตอบว่าสามารถครอบครองที่ดินทำกินได้ตลอดไป
2. ปัญหาราคาปัจจัยการผลิตสูง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ปานกลาง และเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้น้อย เนื่องจากปัจจุบันราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมีราคาสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรที่ใช้ปัจจัยการผลิตเหล่านี้ต้องรับภาระหนัก
3. ปัญหาการขาดเงินทุน โดยเกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ปานกลาง ในการทำการเกษตรนั้นถ้าหากเกษตรกรรายใดมีการใช้ปัจจัยการผลิตที่

ราคาสูงมักจะประสบปัญหาในเรื่องการขาดเงินทุน ทำให้เกษตรกรต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนเป็นจำนวนมากหรือน้อยแต่บ่อยครั้ง เป็นปัญหาติดตามมาในเรื่องหนี้สิน

4. ปัญหาการสม่าเสมอของผลผลิต เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้น้อย เนื่องจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เมื่อเกิดภาวะเครียดและภาวะกดดัน (ดูความหมายที่นิยามศัพท์) เกษตรกรไม่สามารถปรับตัวได้ทันส่งผลต่อปริมาณผลผลิต ซึ่งต่างจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกที่มีการปลูกพืชแบบผสมผสานในสัดส่วนที่มากกว่า ทำให้โดยรวมแล้วเกษตรกรสามารถปรับตัวได้ทันจึงสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้มาก

5. ปัญหาเรื่องความต้องการมีทายาทสืบต่อ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้มาก เนื่องจากลูกหลานของเกษตรกรเอง (เกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน) มีความศรัทธาในหลักการของเกษตรกรรมยั่งยืนและมีความคิดที่จะยึดเป็นแนวทางในการทำการเกษตรและพร้อมที่จะเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไป ต่างจากเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกซึ่งลูกหลานมีแนวโน้มจะไปทำงานทำในเมืองที่มีรายได้มากกว่าการทำการเกษตร

จากการเปรียบเทียบระดับความยั่งยืนในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา พบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกมีค่าเฉลี่ยระดับความยั่งยืนในการทำการเกษตรสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้เห็นได้ว่าเกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้นมีระดับความยั่งยืนในการทำการเกษตรที่สูงกว่า เนื่องจากสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาได้มากกว่า

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นทางเลือกที่ดีทางหนึ่งของเกษตรกร ดังนั้นทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชนควรมีการรณรงค์ให้เกษตรกรหันมาทำการเกษตรกรรมยั่งยืนมากขึ้น ควรชี้ให้เห็นถึงข้อดีและผลที่จะตามมาในระยะยาวมากกว่าจะกล่าวถึงเรื่องรายได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของเกษตรกรที่จะลงมือทำการเกษตรกรรมยั่งยืนต้องมีความตั้งใจจริง ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร พร้อมทั้งหมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2. ทางสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทาควรคำนึงว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกนั้นบางรายยังมีได้เริ่มทำเกษตรกรรมยั่งยืน อาจเนื่องมาจากยังไม่เข้าใจหลักการที่ถูกต้องเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน ดังนั้นทางสหกรณ์ควรหมั่นติดตามช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกอยู่เสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนในพื้นที่ชุมชนแม่ทาให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

3. รัฐบาลควรมีนโยบายให้สำนักงานเกษตรอำเภอทั่วประเทศมีส่วนดูแลในเรื่องการให้ความรู้แก่เกษตรกรที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมยั่งยืน และควรจัดหาตลาดรองรับผลผลิตที่มาจากการทำเกษตรกรรมยั่งยืนที่แน่นอนและรับประกันราคาให้เกษตรกร

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรที่กำลังจะปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวหรือเกษตรเคมี มาทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อหามูลเหตุและปัจจัยที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืน
2. ควรมีการวิเคราะห์ถึงน้ำหนักที่จะให้กับปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการมีเอกสารสิทธิ์ ปัญหาการมีทายาทสืบต่อ ปัญหาการระบาดของโรคและแมลง เป็นต้น เนื่องจากผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ นั้นมีผลกระทบต่อระดับความยั่งยืนไม่เท่ากัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved